

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН У МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

Матеріали

XI Міжрегіональної науково-методичної
інтернет-конференції

6–7 грудня

Харків — 2018

УДК 378:[61+57+159.9+004]
Ф79

Друкується за рішенням вченої ради
Харківського національного медичного університету.
Протокол №13 від 20.12.2018 р.

Редакційна колегія:

Мясоедов В. В. — проректор з наукової роботи ХНМУ, д-р мед. наук, проф. кафедри медичної біології, заслужений діяч науки і техніки України;

Кнігавко В. Г. — завідувач кафедри медичної та біологічної фізики і медичної інформатики, д-р біол. наук, проф.;

Краснікова С. О. — декан V факультету з підготовки іноземних громадян ННІ ПІГ, канд. філ. наук, доц.; доц. кафедри мовної підготовки іноземних громадян;

Сирова Г. О. — завідувач кафедри медичної та біоорганічної хімії, д-р фарм. наук, проф.;

Фоміна Л. В. — завідувач кафедри української мови, основ психології та медичної педагогіки, канд. філ. наук, доц.;

Садовниченко Ю. О. — в. о. завідувача кафедри медичної біології, ст. викл., заслужений працівник освіти України;

Рассоха І. В. — ст. викл. кафедри медичної біології.

Ф79 **Формування** сучасної концепції викладання природничих дисциплін в медичних освітніх закладах: Матеріали XI Міжрегіональної науково-методичної інтернет-конференції, м. Харків 6–7 грудня 2018 р. — Харків : ХНМУ, 2018. — 104 с.

ЗМІСТ

У виток медичної біології: до 160-річного ювілею від дня народження
О. М. Нікольського — фундатора кафедри медичної біології ХНМУ
М'ясоєдов В. В., Тимчук Н. Ф., Садовниченко Ю. О. 7

Секция № 1 МЕДИКО-БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Доказательная медицина в работе практического врача
Алиева Р. Х., Балаева Ш. М., Гаджизаде Н. К. 9

Мотивационные аспекты преподавания биоорганической химии в медицинских вузах
по теме «Гетерофункциональные соединения бензольного ряда»
Аскарв К. А., Халиков К. М., Холмуродова Д. К., Файзуллаева Х. Б. 10

Опыт составления конкурсных заданий для Всеукраинской олимпиады по физиологии
Бойко Ю. А., Бойко И. А. 11

Формування компетентностей у студентів при вивченні медичної біології
Булик Р. Є., Кушнірик О. В., Хоменко В. Г., Власова К. В. 12

Навчальна дисципліна «Медична генетика»: особливості викладання на кафедрі
медичної біології
Воробець З. Д., Чупашко О. Я. 13

Використання анімаційних ефектів при виготовленні презентацій до лекцій з медичної
біології
Джамсєв В. Ю. 14

Можливості кейс-технологій у практиці навчання студентів першого курсу з предмету
«Медична біологія»
Загоруйко Ю. В., Шмуніч О. В. 16

Освоєння принципів і навичок раціонального використання лабораторних
алгоритмів — необхідність на шляху підготовки грамотного клініциста
Залобовська О. І., Тюпка Т. І., Зленко В. В., Авідзба Ю. Н., Литвиненко М. І. 17

Реалізація принципу наочності під час викладання медичної біології іноземним
студентам
Кальян В. В., Миронова І. І., Бородіна О. С. 19

Щодо вдосконалення засобів контролю знань студентів з дисципліни «Медична
біологія»
Кузнецов К. А. 20

Про оптимізацію навчання медичній біології у ЗВО
Кулаченко Б. В. 21

Организация учебного процесса на кафедре медицинской биологии
Логишинец И. А. 23

Особливості підготовки мультимедійних презентацій для іноземних студентів
Макашова О. Є., Мещерякова І. П. 24

Використання різних методів навчання на кафедрі біологічної хімії ХНМУ
Наконечна О. А., Денисенко С. А. 26

Проблема пошуку студентами-першокурсниками наукової літератури при вивченні
медичної біології
Пузік Н. Г., Кальян В. В. 27

Проміжний контроль як метод корекції та вдосконалення навчальної діяльності при
вивченні медичної біології
Рассоха І. В., Пузік Н. Г. 29

Научно-ориентированный подход в практике преподавания медицинской биологии <i>Садовниченко Ю. А., Мясоедов В. В., Пастухова Н. Л.</i>	30
Моделирование биологических объектов и процессов на занятиях по медицинской биологии <i>Садовниченко Ю. А., Хроменкова О. Б.</i>	32
Клинические ситуационные задачи как модель интеграции биохимии с клиническими дисциплинами <i>Смаилова Ж. К., Алимбаева А. Р., Олжаева Р. Р., Ибраимова Ж. К., Муртазина Д. Д., Динжуманова Р. Т., Сыдыкова К. Т., Советов Б. С.</i>	33
Моделирование профессиональной деятельности в условиях биохимической лаборатории <i>Смаилова Ж. К., Олжаева Р. Р., Ибраимова Ж. К., Муртазина Д. Д., Динжуманова Р. Т., Сыдыкова К. Т., Советов Б. С., Омарова А. Ш.</i>	35
Монотематична аудиторна студентська конференція як засіб об'єктивізації навчального процесу <i>Чернобай Л. В., Глоба Н. С.</i>	36
Работа научного общества молодых ученых и студентов на кафедре микробиологии, вирусологии и иммунологии <i>Юсупов М. И., Шайкулов Х. Ш.</i>	37
Features of teaching pharmacology to foreign students <i>Minaieva A. O.</i>	38

Секция № 2

ХИМИКО-ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Использование инновационных методов преподавания при изучении фармацевтической химии <i>Абленова А. Т., Смаилова Ж. К., Бабаева Г. С., Елемесова Ж. Г., Шеризатова Б. А., Динжуманова Р. Т.</i>	41
Об эффективных методах обучения химии в медицинских университетах <i>Динжуманова Р. Т., Смаилова Ж. К., Олжаева Р. Р., Омарова А. Ш., Абленова А. Т., Елемесова Ж. Г., Муртазина Д. Д., Советов Б. С., Сыдыкова К. Т., Шеризатова Б. А.</i>	42
О вопросах изучения химии студентами специальности «Фармация» <i>Динжуманова Р. Т., Смаилова Ж. К., Олжаева Р. Р., Омарова А. Ш., Абленова А. Т., Елемесова Ж. Г., Муртазина Д. Д., Советов Б. С., Сыдыкова К. Т., Шеризатова Б. А.</i>	43
Формирование профессиональных компетенций в рамках производственной практики у студентов специальности «Фармация» <i>Смаилова Ж. К., Абленова А. Т., Бабаева Г. С., Елемесова Ж. Г., Шеризатова Б. А., Динжуманова Р. Т.</i>	45
Сучасний підхід до навчальної та наукової роботи зі студентами <i>Гюпова А. І., Синельник В. В., Краснікова Ю. М.</i>	46

Секция № 3

ФИЗИКА И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

Использование инноваций при подготовке медицинских специалистов <i>Асланов И. И.</i>	48
Впровадження компетентнісного підходу при викладанні дисципліни «Медична інформатика» на кафедрі медичної та біологічної фізики і медичної інформатики Харківського національного медичного університету <i>Батюк Л. В., Кнігавко В. Г., Зайцева О. В., Бондаренко М. А., Пономаренко Н. С., Рукін О. С.</i>	49
Підвищення кваліфікації викладачів як невід'ємна складова професійного зростання викладачів <i>Гордієнко Н. О.</i>	51

Значущість вивчення можливостей медичних апаратно-програмних комплексів <i>Рисована Л. М., Радзішевська С. Б., Солодовніков А. С., Гранкіна С. С., Шуба І. В.</i>	51
Віртуалізація навчання на прикладі вивчення теми «Фізичні основи звукових методів у медицині» у курсі медичної та біологічної фізики <i>Федів В. І., Олар О. І., Бірюкова Т. В., Микитюк О. Ю.</i>	52

Секция № 4 ПЕДАГОГИКА И ПСИХОЛОГИЯ

Обучение русскому языку как иностранному <i>Белеуханова К. М.</i>	54
Елементи проблемного навчання при вивченні біофізики <i>Бірюкова Т. В., Остафійчук Д. І.</i>	55
Питання міжкультурного виховання майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти як педагогічна проблема <i>Геценко Л. О.</i>	57
Формирование профессиональной компетентности у врачей-интернов стоматологического профиля в клинических условиях <i>Денисова Е. Г., Стоян Е. Ю.</i>	58
Міжпредметні зв'язки під час викладання латинської мови та медичної термінології у вищих медичних навчальних закладах <i>Дерев'янченко Н. В.</i>	60
Обучение языку как иностранному <i>Жорокпаева М. Д.</i>	61
Професійна самоідентифікація та особливості її формування <i>Козуб С. М., Бердо Р. С., Козуб П. А.</i>	62
Влияние наличия аффективных состояний на процесс обучения в вузе <i>Колмагорова Н. А.</i>	64
Роль патологічної фізіології у формуванні кваліфікованих фахівців у галузі сучасної медицини <i>Кузьміна І. Ю., Сафаргаліна-Корнілова Н. А.</i>	65
Педагогічна значущість образотворчого мистецтва для творчої самореалізації особистості <i>Лі Янь.</i>	67
Лекция в современных реалиях медицинского образования <i>Маукаева С. Б., Куанышева А. Г., Жунусова А. Б., Кудайбергенова Н. К.</i>	68
Деякі аспекти адаптації іноземних студентів до навчання у вищій <i>Мишина М. М., Коваленко Н. І.</i>	69
Визначення суті поняття «педагогічна технологія» <i>Наливайко Н. А.</i>	70
Використання ілюстративного матеріалу при вивченні української мови як іноземної <i>Нестеренко А. К.</i>	72
Обґрунтування застосування інтерактивних методів навчання студентів в процесі викладання патологічної фізіології <i>Ніколаєва О. В., Сафаргаліна-Корнілова Н. А., Кузьміна І. Ю., Павлова О. О., Шутова Н. А.</i>	73
О понятии «Профессиональное самоопределение» <i>Нургазина М. С.</i>	75
Технологічне забезпечення розвитку візуального мислення <i>Присяжний О. В.</i>	76
Обговорення й використання ідей Нової української школи у закладах вищої освіти <i>Рибалко Л. С.</i>	76
Модель експериментального дослідження англомовної професійної підготовки майбутніх лікарів <i>Русалкіна Л. Г.</i>	77

Творчі конкурси — елементи виховного процесу в ХНМУ <i>Сирова Г. О., Завада О. О., Калініченко О. С., Чаленко Н. М.</i>	78
Роль педагогічного спілкування в навчальній та виховній діяльності <i>Сирова Г. О., Петюніна В. М.</i>	80
Формування професійних компетентностей майбутніх медиків <i>Федів В. І., Бірюкова Т. В., Олар О. І., Микитюк О. Ю.</i>	81
Розвиваючі моделі навчання при викладанні медичної та біологічної фізики <i>Федів В. І., Олар О. І., Бірюкова Т. В., Микитюк О. Ю.</i>	83
Науково-педагогічні підходи щодо формування особистості під час проведення лекційного заняття <i>Фоміна Л. В., Скарбач Т. В.</i>	84
Виховний потенціал музичної терапії та її застосування в педагогіці <i>Чжоу Мін</i>	85
Використання технологій навчання під час викладання педагогіки та психології в медичному закладі вищої освіти <i>Шейко А. О.</i>	86
Некоторые особенности использования кейс-технологии на практически-семинарском занятии по физиологии <i>Шенгер С. В., Кириченко М. П.</i>	88
Вплив інноваційних технологій на навчальні характеристики сучасних студентів та їхні навчальні потреби <i>Шмоніна Т. А.</i>	89
Processing of scientific data in research performed by PhD students of KhNMU <i>Vogun M. B.</i>	91
The use of innovative technologies in the teaching of a foreign language in medical institutions of higher education <i>Iukhno N. V.</i>	92
The Use of Professionally-oriented Video Materials in the Course of Foreign Languages Teaching <i>Kozka I. K., Kulikova O. V.</i>	93
Learner-centered course approach in training medical and dentistry students for Integrated Comprehensive State Exam (ЄДКІ) <i>Krainenko O. V.</i>	95
Empathic hearing in teaching English at medical university <i>Kuznetsova I. V.</i>	96
The Experience of Dynamic Cerebral Features Studying and Its Use in Educating a Future Doctor <i>Nesterenko A. K., Tymoshenko D. V.</i>	98
English medical terminology in the focus of the modern concept of teaching natural sciences at the medical university <i>Petrova O. B.</i>	99
Improvement methods of teaching future doctors in the medical establishments <i>Topchii S. V., Shelest B. O.</i>	100
Actual problems of modern pedagogics <i>Zhumayeva G. A.</i>	102
ПОКАЖЧИК АВТОРІВ	104

к изучению данной темы и предмета в целом, что способствует улучшению их успеваемости, о чем свидетельствуют результаты экзаменационной сессии.

Опыт составления конкурсных заданий для Всеукраинской олимпиады по физиологии

Бойко Ю. А., Бойко И. А.

Одесский национальный медицинский университет, г. Одесса, Украина

Проведение студенческих олимпиад по профильным специальностям является неотъемлемой частью учебно-образовательного процесса высшей школы. На базе кафедры физиологии Одесского национального медицинского университета в период 2017–2018 гг. проводилась Всеукраинская олимпиада по физиологии среди студентов высших медицинских учебных заведений.

Одна из основных задач, поставленных перед организаторами, заключалась в составлении корректных олимпиадных заданий, полностью соответствующих формату проводимого мероприятия. В связи с этим организационным комитетом совместно был выработан ряд критериев, которому должно удовлетворять корректно составленное олимпиадное задание.

1. Основные вопросы олимпиадного задания не должны выходить за пределы общепринятой программы курса «Физиология», однако задание может содержать дополнительные (второстепенные) вопросы, выходящие за пределы учебной программы и позволяющие дифференцировать студентов с более глубокими знаниями.

2. Ответы на вопросы, поставленные в заданиях, должны быть однозначны и соответствовать принципу «один вопрос — один ответ», за исключением случаев, заранее оговоренных в задании. Например, вопрос «У тренирующегося спортсмена зафиксирован лейкоцитоз. Объясните, с чем он может быть связан?» относится к неудачным, т. к. не является точно сформулированным (не ясно, речь идет о функциональном или дисфункциональном лейкоцитозе), а также предполагает значительное разнообразие вариантов ответов различной степени сложности, что приводит к значительным трудностям при их последующем оценивании.

3. Желательно использовать задания с нестандартными способами решения, которые позволили бы выявить студентов с гибким мышлением и высоким интеллектуальным потенциалом.

4. Набор олимпиадных заданий должен содержать как достаточно простые, так и максимально сложные задачи, которые бы

соответствовали личностным способностям максимально большого числа участников.

5. Объем времени, отведенного на решение заданий, должен быть недостаточным для их полного решения, т. е. суммарное количество и сложность заданий должны превышать способности самого сильного из участников. Это необходимо для того, чтобы на этапе оценивания не столкнулись с ситуацией, когда присутствуют несколько участников, правильно выполнивших все задания и набравших максимально возможное количество баллов.

В заключение отметим, что составление олимпиадных заданий — это базовый компонент подготовки 1–2-го этапов профильных олимпиад, который требует повышенного внимания всего профессорско-преподавательского состава кафедры, ответственной за проведения олимпиады.

Формування компетентностей у студентів при вивченні медичної біології

Булик Р. Є., Кушнірик О. В., Хоменко В. Г., Власова К. В.

ВДНЗУ «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна

Формування компетентностей у студентів медичного профілю нерозривно пов'язано з усвідомленням відповідальності майбутнього лікаря за життя його пацієнтів та якість їх здоров'я. В епоху швидкого розвитку медицини принцип «не нашкодь» не втрачає своєї актуальності, однак повинен бути доповнений словом «допоможи». У зв'язку з цим під час практичних занять з медичної біології для студентів спеціальностей «Медицина» та «Стоматологія» особлива увага приділяється відпрацюванню практичних навичок, що допоможе майбутнім лікарям у розпізнаванні симптомів та діагностуванні захворювань. Закріплення обговореного теоретичного матеріалу здійснюється шляхом розв'язування ситуаційних задач різного рівня складності із наведенням прикладів подібних випадків у медичній практиці. Паралельно з вирішенням задач студентам на кожному занятті пропонується пройти тестування питань КРОК 1 із поточної теми, що взяті з банку тестових завдань попередніх років. Такий підхід сприятиме підготовці майбутнього лікаря до складання ліцензованого іспиту та розвитку професійних навичок.

Окрім того, навчання студентів здійснюється і в напрямку розвитку в них таких якостей, як відповідальність, людяність, турбота, доброзичливість і толерантність. Доведено, що самопочуття хворого